

Momentplanering: Vetenskapsteori

Vad är vetenskap? Handlar det om sökandet efter sanning? Eller kan man ens påstå att det finns en sanning, när så många vetenskapliga sanningar fallit till förmån för nya sanningar genom åren?

Vad du än ska läsa inom högskolan kommer du att möta vetenskapliga teorier och utkrävas ett vetenskapligt förhållningssätt. Vetenskapsteori utgör därför en väsentlig del av högskoleförberedelsen och ger en bra första introduktion till vetenskapliga begrepp och förståelse för olika teorier.

Schema

	Må	On
46		Introduktion: Om vetenskapsteori, definitioner och positivism
47	Att dra slutsatser och Milgrams experiment	Lästid och handledning
48	Värderingar och förklaringsmodeller	Lästid och handledning
49	Hermeneutik & Eichmann	Lästid och handledning
50	Repetition	Seminarium 1
51	Seminarium 2	Omdömesprat och farväl

Material

Almgren, Hans & Höjelid, Stefan & Nilsson, Erik, *Reflex 123*, Malmö 2012, s 25-38
 Thurén, Torsten, *Vetenskapsteori för nybörjare* Malmö 2007

Styrdokument

Mål; under momentet ska följande utvecklas:

3. Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
4. Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.
5. Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.

Centralt innehåll

- Introduktion av vetenskapsteori.
- Hur vetenskapliga begrepp används i samhällsdebatten och påverkar individens syn på sig själv, på andra och på det omgivande samhället.
- Tillämpning av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i arbetet med komplexa samhällsfrågor

Kunskapskrav

E

Eleven kan översiktligt redogöra för centrala teorier utifrån olika perspektiv. (Vetenskapsteori)

Eleven kan analysera komplexa samhällsfrågor [...]. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt diskuterar översiktligt deras styrkor och svagheter med hänvisning till såväl empiriska källor som någon vetenskapsteoretisk källa.

C

Eleven kan utförligt redogöra för centrala teorier utifrån olika perspektiv. (Vetenskapsteori)

Eleven kan analysera komplexa samhällsfrågor [...]. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt diskuterar utförligt deras styrkor och svagheter med hänvisning till såväl empiriska källor som någon vetenskapsteoretisk källa.

A

Eleven kan utförligt och nyanserat redogöra för centrala teorier utifrån olika perspektiv.

(Vetenskapsteori) Eleven kan analysera komplexa samhällsfrågor [...]. I analysen använder eleven med säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt diskuterar utförligt och nyanserat deras styrkor och svagheter med hänvisning till såväl empiriska källor som någon vetenskapsteoretisk källa.

Instuderingsfrågor

1. Förklara vetenskapens inneboende paradox. (s 9-10)
2. Vad är skillnaden mellan dogmatism och relativism som svar på vetenskapens inneboende paradox? (s 10-11)
3. Varför är det viktigt med definitioner av begrepp? Ge exempel. (s 14-15)
4. Vad är positivism? Hur menar positivismen att ny kunskap kan skapas? (s. 16-21)
5. Förklara och ge exempel på följande begrepp (s 22-34):
 - a. Induktion
 - b. Deduktion
 - c. Hypotetiskt-deduktiv metod
 - d. Reliabilitet
 - e. Validitet
 - f. Intersubjektiv testbarhet
 - g. Kvantitativ metod
 - h. Kvalitativ metod
6. Beskriv Stanley Milgrams experiment och vilka metoder som användes utifrån ovanstående begrepp. Diskutera vetenskapliga styrkor och svagheter med Milgrams forskning. Kan Milgrams experiment ses som god forskning? (s 35-40)
7. Hur kan hermeneutisk forskning bidra till skapandet av våra vetenskapliga kunskaper? (s 94-95)
8. Vilka problem ser en positivist med hermeneutisk forskning? (s 95-97)
9. Vilken betydelse har kontexten för hermeneutiska studier? (s 97)
10. Vad innebär det att en tolkning är relativ eller relativistisk? (s 98)
11. Vilken betydelse har forskarens värderingar och förförståelse för en hermeneutisk tolkning? (s 100-103)
12. Vilka styrkor och svagheter har de olika tolkningarna (Arendt och Cesarani) av nazisterna Adolf Eichmann? Vilken av tolkningarna anser du ligger närmast "sanningen"? (s 104-113)
13. Vad är ett paradigm? Ge exempel på paradigmskiften inom vetenskaperna.
14. Inom human- och samhällsvetenskaperna kan flera paradigmer existera samtidigt. Ge exempel! Vad får det för konsekvenser för den vetenskap som skapas? (s 138-140)

Diskussionsfrågor

- Vilken av de två huvudinriktningarna positivism och hermeneutik anser du vara "bäst" vetenskap? Diskutera styrkor och svagheter med båda, och motivera.
- Det finns ofta olika tolkningar av ett fenomen. Innebär det att alla tolkningar är lika goda eller sanna? Hur ska man resonera?
- Går vetenskap och tro att förena?
- Utgå från det du ska undersöka på ditt gymnasiearbete (också en slags forskning!) och diskutera med vetenskapsteoretiska begrepp om det är vetenskapliga kunskaper som du kommer att komma fram till. Motivera!